

Cautio Judicialis Prælatorvm, Ecclesiasticorum & Regularium

Dript, Laurentius a

Neuhaus, [1684]

Art. 6. An, & quæ defensiones, dilationes & exceptiones, dum summarie proceditur, concedi debeant, vel denegari possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63260](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63260)

condemnavit infert, & talem sententiam ut injustam & contra jura latam judex cassare, damna illata, & si quantum inussit infamiam reparare, & reum in perfectam libertatem, sub periculo æternæ damnationis asserere obligatur. Ut siileam pœnas talibus iudicibus, gravissima vel ignorantia, vel malitia laborantibus, à sacris Canonibus decretas, de quibus infra in speciali articulo

ARTICVLVS VI.

An et quæ defensiones dilationes, & exceptiones, dum summarie proceditur, concedi debeant, vel denegari possint.

ARticulo primo hujus sect. & ex allegato ibidem cap. sæpè contingit apparet, quod Pontifex præcipiat, quod in processu summario, ubi de plano sine strepitu, & figura iudicij proceditur, iudex

*judex litem quantum poterit breviores
 facere, exceptiones appellationes & dilatio-
 nes frustratorias repellere, Advocatorum
 & Procuratorum contentiones & jurgia,
 testium superfluum multitudinem, refræ-
 nare teneatur, quomodo autem lis bre-
 vior fieri valeat, quænam sint excepti-
 ones, appellationes frustratoriæ &c. li-
 cet aliquas, non omnes tamen deter-
 minat. Quare in hoc maxima difficul-
 tas est, quam etiam glossa ad dict. cap. ani-
 madvertit. Verb. dilatorias hisce forma-
 libus: Non dicit, inquit, exceptiones dila-
 torias, & appellationes frustratorias, ut
 per hoc innueret exceptiones subreptionis,
 vel nullitatis contra rescriptum vel recu-
 sationis contra judicem, vel dilatoriam so-
 lutionis, vel his similes repellendas, sed hoc
 intendit, quod omnis exceptio frustratoria,
 & ad differendum judicis processum mali-
 tiosè opposita, repellatur. Sed quæro quam
 exceptionem, vel appellationem per hæc
 ver-*

verba, non dico per hanc constitutionem possit talis iudex repellere, quam alter iudex teneatur admittere: hoc vellem doceri.

Cum ergo nec Pontifex nec glossa ipsa, omnia & singula, quæ admitti vel repelli possunt determinent, hinc quibus celebriores Canonistæ, de hoc non deviando à litera & sensu tam textus quam glossæ sentiant, paucis disquirendum est.

Et quidem juxta textum & glossam iudex dum sine strepitu & figura simpliciter, & de plano proceditur.

1. Libellum non exigit.
2. Litis contestationem non postulat.
3. Ferias ob necessitates hominum, ut sunt vindemiæ, & messis, non attendit.
4. Dilationum materiam amputat.
5. Litem facit brevior, exceptiones appellationes dilatorias & frustratorias repellendo.

6. Par-

6. Partium Advocatorum & Procuratorum, contentiones & Jurgia, nec non &

7. Testium multitudinē refrænando.

Quæ tamen omnia Pontifex sic vult fieri, ut tamen probationes necessariæ & defensiones legitimæ admittantur.

Ad quod *glossa*. *Nihil igitur talis iudex omittit, per quod impediatur vel occultetur cognitio veritatis.* Et eadem *glossa ad verb. valeat.* Propter quod honestum puto, quod si iudex sic datus viderit graviter ladi partem ex processu tali tempore fiendo supersedeat: habet enim iudex providere utilitati causæ partium.

Igitur potest Iudex vigore hujus Canonis, facta citatione partis, quæ ut supra ostensum, cum sit Juris naturalis, *Card. tom. 7. concl. 890. num. 32.* nunquam omittenda est.

i. Partes in sua Camera privatim secluso Procuratore & Advocato, non

D

le-

sedens pro tribunali audire, partes etiam Judicem ad aurem informare possunt, quod alias illicitum est.

2. Repellit exceptionem, qua pars petit cautionem in casum succumbentiae pro expensis, maximè si illam proponi videat, ad protelandam causam.

3. Non dat dilationem ad perquirendum advocatum, cum advocatus sit de strepitu Judiciorum. *Bart. in Extrav. ad reprimen. verb. plano Card. loc. cit. num. 26.*

4. Si non sit in re gravi, præjudicium grave inferens, Advocatos & Procuratores, ob causam jam dictam repellit.

5. Pro tribus citationibus, unam peremptoriam decernit.

6. Dilationes alias à lege permixtas & præscriptas abbreviat, quia sunt de strepitu & figura judicij, non tamen ita, quin pars sua probari possit; quia alias
fen-

sententia esset nulla, utpote sine causæ cognitione, sufficit tamen probatio, quæ est de jure gentium.

7. Valet sententia non conformis libello, si unum est petitum, alterum probatum, potest ferri sententia super probato.

8. Testes examinari possunt post publicata testimonia, etiam in qualibet parte Judicij, sicut & interrogatoria, in qualibet parte Judicij formari & proponi.

9. Respondere tenetur & cogitur pars interrogatorijs, post conclusum in causa.

10. Valet appellatio viva voce, etiam Judice non sedente pro tribunali, etiam non statim, sed ex intervallo extra Judicium facta.

11. Valet appellatio ab interlocutoria, sine scripto facta, & alia quæ vide apud *Card. Tusch. speculat. Bald. & alios.*

Supereft jam videre, quid Reo pro
fuis defenfionibus, à Judice in summa-
rio processu concedi debeat. Et quidē

Primo obligantur Judices, in crimi-
na subditorum inquirentes, inquisitis
tradere copiam articulorum, de qui-
bus agitur, idq; ut reus se tueri possit,
quomodo autem se defendet, si non
detur illi copia articulorum & eorum,
quæ contra illum aguntur? Et quomo-
do sine illis disquiret arma, ad argu-
menta adversarij retundenda, sibi ne-
cessaria, si nesciat quibus armis alius
ipsum aggreditur? *Tamb. in prax. crim.
quest. 3. n. 21.*

Secundo, tenetur testes secreto in-
terrogare, & ab eis prævia sufficienti &
seria avifatione, de vitando perjurio,
juramentum de veritate dicenda exi-
gere, cum id ipsum teste *Bart. in Extrav.
ad repriment.* sit de jure naturali. Si
tamen talia juramenta tacite emittan-
tur,

tur, non vitiatur processus, alias legitime factus, in iudicio summario: omitti autem absolute non possunt sine vitio nullitatis. *Idem loc. cit. n. 23.*

Tertio, obligatur superior secularis Ecclesiasticus, sive regularis, etiam si *de plano sine strepitu & figura iudicij* procedat, non solum depositiones & dicta testium, sed & eorundem testium nomina inquisitis tradere, ut videatur an sint omni exceptione maiores ac tales, qui admitti possint, & quorum testimonium etiam juratum falsitatis præsumptione non laboret, uti est in perjuris & his similibus. Et talis nominum publicatio ea de causa requiritur, ne infamandi præbeatur audacia. Quid enim non tentarent homines, absq; hoc exitio naturæ ad diffamandum proclives, si scirent suis verbis quasi Evangelio credi, & se non prodi? Igitur quantumcunq; processus sit summarius, in-

quisito nihilominus nomina testium, cum eorū depositionibus comunicari debent. *Glossa in cap. olim de accus. verb. copiam. Ubi etiam Panorm. n. 7. Tambur. in prax. crim. loc. cit. n. 24.*

Dixi supra quarto, *Si non sit in re gravi &c. Advocatos Procuratores repellit.* Neq; enim credo benefacturum Judicem vel superiorem, si privat reum contra quem agitur ad pœnam capitis, confiscationem omnium bonorū, fustigationem, vel exilium: & in Ecclesiasticis vel Regularibus ad degradationem perpetuam, vel plusquam unius anni incarcerationem, beneficij privationem, aliasque similes graves pœnas; si inquam reo recuset dare Advocatum, qui se defendat & à tam gravibus periculis liberare conetur. Eset enim eidem defensionis (de jure naturali cuilibet debitæ) arma pro injuriarum & gravissimorum damnorum, ac
peri.

periculorum evitacione, violenter auferre. Vid. *Card. tom. 7. concl. 891.* per totum aliosq; ab eodem citatos.

ARTICVLVS VII.

*An Vigore summarij processus
sententia contra absentem ferri
possit &c.*

Citationem Rei ad Iudicium, esse juris divini & naturalis, adeoque nunquã sine vitio nullitatis, quantumcunq; causa sit, vel dicatur notoria, omitti posse, articulo quinto, ex sacris litteris Canonibus & Canonistis, satis superq; remonstratum est. Unde ex ibidem dictis, quæstio hæc facillimè expediri posset, cum generaliter ibidẽ decifum sit, neminem sub quocumq; etiam prætextu notorietatis, nisi citatum, & prævie auditum, condemnari posse. Sed quid si reus citatus, suffici-